

परळी वैजनाथ, जिल्हा बीड येथे डिसेंबर,
२०२५ मध्ये होणारे अखिल भारतीय पशुपक्षी
प्रदर्शन आयोजित करण्यास प्रशासकीय
मान्यता व वित्तीय मान्यता देण्याबाबत,.

महाराष्ट्र शासन
कृषी, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग,
शासन निर्णय क्र. पुरक-२०२५/प्र.क्र. ८४/पदुम-२

मादाम कामा रोड, हुतात्मा राजगुरु चौक,

मंत्रालय विस्तार, मुंबई-४०० ०३२.

दिनांक : २९ ऑक्टोबर, २०२५

- वाचा:-** १) आयुक्त पशुसंवर्धन यांचे पत्र क्र. विस्तार/प्र.क्र. २६१/२०२५, पसं-१३, औंध,
पुणे-७, दि. १९.०९.२०२५.
२) उद्योग, उर्जा व कामगार विभाग, शासन निर्णय क्र. भांखस -२०१४/ प्र.क्र.८२ भाग III/
उद्योग-४, दिनांक ०१/१२/२०१६
३) कृषी, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग, शासन निर्णय क्र.
कृवपदुम -३३०१२/२/२०२३-MAG-ADF-४ (६५७९३२), दिनांक १८/०८/२०२३
४) सामान्य प्रशासन विभाग, शासन निर्णय क्र. २०२३/ प्र.क्र.१८७ कार्यासन -२३
दि.२३.११.२०२३

प्रस्तावना:-

भारतीय पशुधन क्षेत्र हे जगातील सर्वात मोठे असून, जगातील ११.६ टक्के पशुधन भारतात आहे. पशुपालनातून मिळणाऱ्या अतिरिक्त आणि स्थिर उत्पन्नामुळे शेतकऱ्यांच्या अर्थव्यवस्थेत पशुपालन हा कणा आहे. ज्या राज्यांमध्ये पशुधन उत्पन्नाचा वाटा जास्त आहे, तेथे गरिबीचे प्रमाण कमी आहे. तसेच ज्या राज्यांमध्ये पशुधन उत्पन्नाचा वाटा कमी आहे, तेथे गरिबीचे प्रमाण जास्त आहे. पशुसंवर्धन व्यवसायामुळे महिला सक्षमीकरणात मदत होऊन अनेक सीमांत शेतकऱ्यांना उपजीविकेचे साधन निर्माण होते. देशाला परकीय चलन तसेच प्रथिनयुक्त अन्न पुरविण्यात पशुपालन व्यवसायाचे मोठे योगदान आहे.

२. पशुसंवर्धन व्यवसायातून हमीपात्र उत्पन्न मिळत असल्याने, ज्या भागात पशुपालन व्यवसाय प्रामुख्याने केला जातो, त्या भागात शेतकरी आत्महत्येचे प्रमाण कमी झाल्याचे आढळून आले आहे. महाराष्ट्र आर्थिक सल्लागार परिषदेच्या अहवालात राज्याच्या विकासाला गती देत असताना सद्यस्थितीत अस्तित्वात असलेला असमतोल कमी करण्याचा विचार केला पाहिजे, असे नमुद करून ज्या जिल्ह्यांचा राज्याच्या “सकल देशांतर्गत उत्पादनामध्ये”(GDP-Gross Domestic Product) कमी सहभाग आहे, अशा जिल्ह्यांमध्ये सर्वसमावेशक, शाश्वत, आणि संतुलित विकासात्मक वाढ होईल याची खात्री करण्याची आवश्यकता प्रतिपादित केली आहे.

३. सकल देशांतर्गत उत्पादनाची जिल्हानिहाय आकडेवारी विचारात घेतल्यास राज्यातील असमतोल विकासाचे चित्र स्पष्ट होत आहे. मुंबई, मुंबई उपनगर, ठाणे, पालघर, पुणे, नागपूर या ६ जिल्ह्यांचा राज्याच्या जीडीपी मध्ये ५६ टक्के वाटा असून सोलापूर, सांगली, रायगड, सातारा, जळगांव अहिल्यानगर, छ.संभाजीनगर, कोल्हापूर, नांदेड अमरावती या १० जिल्ह्यांचा २६ टक्के व उर्वरित २० जिल्ह्यांचा वाटा १८ टक्के इतका आहे. सदर असमतोल दूर करणे आवश्यक आहे. यासाठी पशुसंवर्धन व्यवसायास प्रोत्साहन देण्याबरोबरच व्यवसायिक दृष्टीकोन अंगिकारणे आवश्यक ठरते. यासाठी पशुपालकांमध्ये जागृती करणे क्रमप्राप्त ठरते.

४. वर उल्लेख केल्याप्रमाणे ज्या २० जिल्ह्यांचा सकल देशांतर्गत उत्पादनामध्ये १८ टक्के वाटा आहे. त्या जिल्ह्यांमध्ये बहुतांश विदर्भ व मराठवाड्यातील जिल्ह्यांचा समावेश आहे. या भागातील पशुपालकांना प्रोत्साहन देण्यासाठी व व्यवसायिक दृष्टीकोन निर्माण करण्यासाठी परळी वैजनाथ जिल्हा बीड येथे अखिल भारतीय स्तरावरील पशुप्रदर्शन आयोजित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय

५. पशुसंवर्धन विभागाच्या योजनांचा विस्तार व प्रचार तसेच, पशुपालकांना पशुपालन व्यवसायामधील अद्ययावत तंत्रज्ञान अवगत व्हावे. जेणेकरून राज्यातील पशुधनाची उत्पादन क्षमता व प्रजनन क्षमता यात वाढ होऊन पशुपालकांच्या पर्यायाने राज्याच्या उत्पादनात वाढ व्हावी यासाठी पशुपालकांमध्ये जागृती निर्माण करणे व त्यांना प्रोत्साहन देण्यासाठी शासनाच्या वतीने दिनांक १० ते १२ डिसेंबर २०२५ दरम्यान परळी वैजनाथ, जिल्हा बीड येथे राज्यस्तरावरील पशुपक्षी प्रदर्शन “महापशुधन एक्स्पो २०२५” आयोजित करण्यास सोबतच्या “परिशिष्ट अ” प्रमाणे रु. ५.८४ कोटी खर्चास प्रशासकीय मान्यता देण्यात येत आहे.

६. या प्रदर्शनादरम्यान पशुसंवर्धन विषयक विविध विषयांचे प्रदर्शन तसेच व्यावसायिकांद्वारे त्यांच्या उत्पादनांची, तंत्रज्ञानाची स्टॉल्स लावले जाणार आहेत. यासोबत राज्यातील व राज्याबाहेरील पशुधनाच्या विविध प्रजातींचे जातीवंत व उत्कृष्ट पशुधन प्रदर्शित केले जाणार आहेत. त्यानुषंगाने कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यासाठी वाचा क्र. ४ येथील सामान्य प्रशासन विभागाच्या शासन निर्णय दिनांक २३/११/२०२३ अन्वये empanel केलेल्या कार्यक्रम व्यवस्थापन संस्थांमधून १ संस्था निवडीकरीता उद्योग उर्जा व कामगार विभागाच्या दिनांक ०१/१२/२०१६ व या विभागाच्या दिनांक १८/०८/२०२३ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये विहीत केलेल्या तरतूदींचे पालन करण्यात यावे.

७. प्रदर्शनाचे आयोजन करताना शासनाच्या वित्तिय तसेच प्रशासकीय औचित्यांचे पालन करण्याची जबाबदारी आयुक्त पशुसंवर्धन, महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांची राहिल.

८. प्रस्तुत शासन निर्णय नियोजन विभागाच्या अनौ. संदर्भ क्र. ३७९/२०२५ दि. ०३/१०/२०२५ आणि वित्त विभागाच्या अनौ. संदर्भ क्र. ५५३/२०२५ दि. १६.१०.२०२५ अन्वये प्राप्त झालेल्या अभिप्रायास अनुसरून निर्गमित करण्यात येत आहे.

९. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक क्रमांक २०२५१०२९१२३३०२२३०१ असा आहे. हा आदेश डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(नि.भा.मराळे)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. अपर मुख्य सचिव, नियोजन विभाग, मंत्रालय मुंबई-३२
२. अपर मुख्य सचिव, वित्त विभाग, मंत्रालय मुंबई-३२
३. महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क संचालनालय, मंत्रालय मुंबई-३२
४. आयुक्त पशुसंवर्धन, महाराष्ट्र राज्य, पुणे-०७.
५. महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता) /लेखा परीक्षा), महाराष्ट्र-१/२, मुंबई/नागपूर
६. वरिष्ठ जिल्हा कोषागार अधिकारी, पुणे
७. कार्यासन अधिकारी (पदुम-१६), कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२
८. निवडनस्ती (पदु-२), कृषि व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२

ABSTRACT OF EXPENDITURE

Sr. No.	Details of Expenditure	Approximate Cost Rs lakh	Remark
1	2	3	4
1	Infrastructure	250.00	<ul style="list-style-type: none"> Venue site Preparation- Necessary ground work shall be carried out after site visit. Venue Barricading- Complete area of the exhibition shall be barricaded with suitable tin sheets with bamboo fitting. Entrance Arch- Decorative 3 D Entrance arch with theme display, along with 2-3 extra Arch in Wooden Framing and Flex for VIP Entry, Cattle Entry and Exit according to demand of department. Registration Desk- Aluminium Hanger (60X40 Sq. ft. Size) Minimum 50 registration counters with required infrastructure and man power. VVIP & VIP Lounge, Conference Hall (2 numbers), Expo - Office Space, Hanger for Animal stalls (8), General Storage Go down, Fodder storage, Water storage for Animals, Toilet General, Media Centre, Inauguration Hall, Stalls for Exhibition, Food court, Other than hangers, few hangers approximately 3-4 shall be erected to accommodate special invitee: celebrity large animals from other states especially separate Aluminum Hangers, will be necessary of size 40 X 40 ft. Flag (Metal pipe with cloth), Electrical arrangements, Pagoda, Welcome arch, Selfie Points, Stage light & stage sound system, LED wall, Water Jar, Direction Signages, Shade net, Light Tower, Judging Ring, Parking, Photo / Video, Water fountain at near entrance with light effects, Fire extinguishers at various places, Flower & other ceremonial Material for inauguration and farewell event, Boucher: 4 pages colour 5000 number, Vanity Van: for 3 days with 3 doors, 2 numbers, Helium Balloons with name of event 3 numbers, PA System: Sound system for general announcement 3 number, Creation of ramps for loading and unloading of animals from truck / Tempo. 15 numbers, Veterinary Medical facility to Participated Animals in exhibition
2	Miscellaneous activities	80.00	<ul style="list-style-type: none"> Memento for dignitaries, eminent visitors etc. approximately 200, Breakfast, Tea, lunch, Evening tea, Dinner for approximately 1500 participants / Animals' owners for 4 days, Accommodation facility in the form of dormitory with attached washrooms for approximately 1500 animal owners for 4 days, Accommodation for Departmental Staff of Animal Husbandry and Allied Staff Organization of cultural programme or entertainment shows of 3 hours each for 2 days, Demos of various fodder crops, silage making, enrichment of fodder, Mukta Sanchar Gotha, Hydroponic fodder, azola etc,

			<ul style="list-style-type: none"> • Honorarium to lecturers & elite livestock holder, who gives technical input to visiting farmers. (Approx. 5 lakh rupees), Honorarium to judging team (Approx. 3 lakh rupees), • Four-Wheeler AC Vehicle preferably (Innova and equivalent) for Officials to transit from Pune to Parli Vajinath and Local Transportation for 5 days - 10 No.
3	Publicity, branding, media planning	84.90	<ul style="list-style-type: none"> • Brand strategy – Creation of strategy for branding and execution of event. • ID Design – Designing and promoting ID of the event. • Event design – Designing the detailed layout of the event. • On Ground Design – On ground Layout designing and execution planning. • Publicity Design – Designing the strategy for national and within the State level publicity of the event. • Content and Script writing – Designing and detailing of publicity content. • Audio Visuals – Audio visuals for attracting the farmers, propaganda of animal husbandry schemes in Marathi, Hindi and English. • Designing and strategy planning for Media plan execution like press advt. and TVC, Press Advt.: Half page colour Advt. in 5 regional / State level newspapers through local reporters and with government approved rates, TV Advt.: Approx. 15 sec TVC across 2 leading Marathi & 1 Hindi news channels through local reporters and with government approved rates, • Flex Board: with frame & installation at various places in the district (8X10 ft.) 100 numbers • Hoarding: 20X10 Ft. hoardings across the Beed District at suggested places. 20 Numbers, • Hoarding: 20X10 Ft. hoardings across all Districts in Maharashtra. 34 Numbers, • Stickers: A-3 size four colour Stickers to be pasted by agency on ST Buses, 5000 numbers, • Radio Adv: 1000 sec in leading radio channels/ social media: Event promotion through Facebook, You tube etc, Live streaming of programme. • Invitation Cards: A 4 colour, 1000 no, • Printing of Animal Husbandry scheme pamphlets (A-4 size, at least 2 colour) for distribution to livestock farmers, Number 300000,
4	Transportation, Prize Distribution and fodder	170.00	<ul style="list-style-type: none"> • Prize distribution for winner and Participated Animals in exhibition (70 lakh) • Certificate and Memento for Owners of winner and Participated Animals in exhibition (15.00 lakh) • Supply of Feed, Fodder and Water to Participated Animals in exhibition (20.00 lakh) • Transportation and Transit insurance Charges for Participated Animals in exhibition (60.00 lakh) • Miscellaneous items (5.00 lakh)
	TOTAL	584.90	